

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Powiat Brzeski mimo znaczących arterii komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym jest zarazem terenem o najniższym wskaźniku gęstości dróg o nawierzchni twardej w województwie (53 km na 100 km²). W szczególności uwaga ta odnosi się do zadań infrastruktury komunikacyjnej oraz kanalizacji sanitarnej realizowanej w Powiecie Brzeskim w ramach programu ISPA. Niski wskaźnik gęstości dróg o nawierzchni twardej oraz słaba jakość dróg, konieczność poprawy bezpieczeństwa na drogach wymuszają na samorządach wszystkich szczebli podjęcie działań na rzecz poprawy stanu dróg wszystkich kategorii.

Transport kolejowy

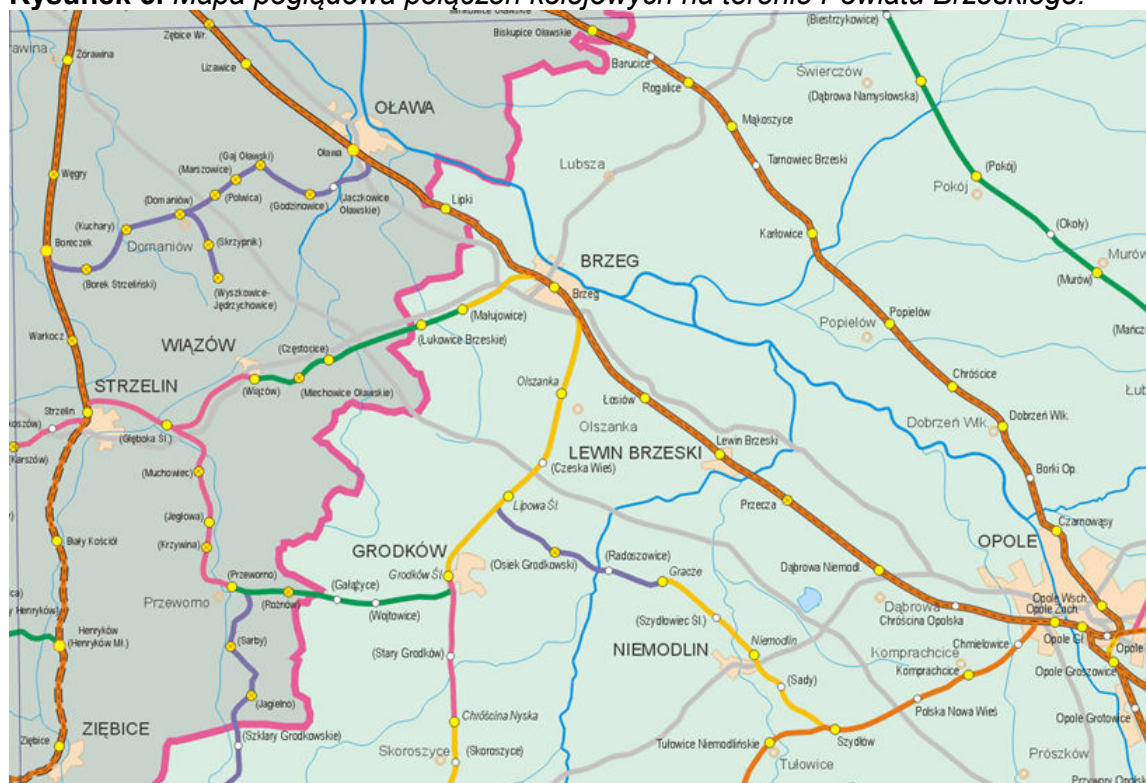
Przez obszar Powiatu Brzeskiego przebiegają trzy linie kolejowe:

- magistralna linia kolejowa nr 132,
- linia transportu towarowego nr 277,
- regionalne linie kolejowe nr 288 i nr 304.

Magistralna linia kolejowa nr 132 relacji Bytom – Katowice - Opole – Brzeg – Wrocław, to linia dwutorowa, zelektryfikowana, posiadająca istotne znaczenie dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego. Położona jest w międzynarodowym korytarzu transportowym E-30 i CE-30 relacji DREZNO - GERLITZ – ZGORZELEC – WROCŁAW – KATOWICE – PRZEMYŚL – MEDYKA – LWÓW – MOSKWA. Linia włączona jest do Europejskiego Systemu Transportu Kolejowego. W celu dostosowania infrastruktury kolejowej do wymogów Unii Europejskiej na odcinku Wrocław – Opole Groszowice linia jest modernizowana do parametrów pozwalających na osiągnięcie prędkości przejazdu min 120 km/h.

Magistralna linia kolejowa łączy się na obszarze miasta Brzeg z liniami znaczenia drugorzędowego nr 288 relacji Nysa - Grodków - Brzeg oraz nr 304 relacji Brzeg – Wiązów – Strzelin - Łagiewniki Dzierżoniowskie (województwo Dolnośląskie). Obie linie są nieelektryfikowane i jednotorowe. Obecnie linia nr 304 prowadzi ruch towarowy do terenów przemysłowych w Skarbimierzu, a linia nr 288 relacji Nysa – Brzeg jest zamknięta. Planuje się przywrócenie obu linii dla ruchu pasażerskiego, przy czym na linii nr 304 odbywać się on będzie tylko na odcinku Brzeg - Skarbimierz. Linia kolejowa nr 288 może zapewnić istotne powiązania turystyczne między Brzegiem i Nysą. Z kolei linia nr 304 nabiera znaczenia w kontekście koncentracji przemysłu na terenach powojaskowych gminy Skarbimierz. Linia nr 277 Opole Groszowice – Wrocław Brochów obsługuje głównie przewozy towarowe

Rysunek 5. Mapa poglądowa połączeń kolejowych na terenie Powiatu Brzeskiego.

Źródło: www.kolej.one.pl

Transport wodny

Przez teren Powiatu Brzeskiego przepływa rzeka Odra, która pozostaje żeglowna na długości 695 km i stanowi główny element największego w Polsce systemu śródlądowych dróg wodnych wykorzystywanych transportowo. Transport wodny dotyczy głównie ładunków masowych (węgiel, rudy, materiały budowlane i nawozy).

Odra będąca korytarzem transportowym II klasy technicznej międzynarodowej, jako jedyna posiada połączenie (przez rzekę Sprewę i kanał Haweli) z Łabą i pozostałą częścią zachodnioeuropejskiego systemu dróg wodnych. Zapewnia powiązania z międzynarodowym systemem transportu wodnego:

- w kierunku północnym - z Bałtykiem oraz z Portem Morskim Handlowym w Szczecinie-Świnoujściu,
- w kierunku wschodnim – przez kanał Gliwicki z szlakiem wodnym Wisły,
- docelowo także na zachód, po realizacji bezpośredniego połączenia Odry z Dunajem.

Odra zapewnia powiązania z infrastrukturą portową w Gliwicach, Kędzierzynie - Koźlu, Opolu, Wrocławiu i Szczecinie, a także portami w Europie Zachodniej

Szerokie powiązania rzeki Odry z europejską siecią korytarzy wodnych ma znaczenie dla możliwości rozwoju gospodarki Powiatu Brzeskiego, a także dla rozwoju turystyki wodnej.

Na odcinku Kędzierzyn-Koźle – Brzeg Dolny, głębokość tranzytowa rzeki umożliwia żeglugę barkami o wyporności do 600 t minimum przez 8 miesięcy w roku. Utrudnienia w transporcie całorocznym wynikają z nierównomierności przepływów, również stan techniczny koryta i infrastruktury hydrotechnicznej obecnie nie jest zadowalający.

W mieście Brzeg, we wschodniej części Wysp Odrzańskich usytuowany jest Port Brzeg zapewniający dostęp do międzynarodowego szlaku wodnego. Obecnie kanał, śluza i nabrzeże załadunkowo-przeładunkowe są niewykorzystywane i w znacznej części zdewastowane i przestarzałe. Zasadniczą wadą powiązań komunikacyjnych Portu Brzeg jest przejście ruchu transportowego przez ścisłe, zabytkowe centrum miasta.

3.9.5. Zaopatrzenie w wodę

W Powiecie Brzeskim infrastruktura komunalna w obszarze gospodarki wodno-ściekowej poprawiała się znacznie w ostatnich latach. Jeszcze w 2000r. prawie wszystkie gminy miały słabe wskaźniki długości sieci wodociągowej (gmina Olszanka była najslabiej zwodociągowaną opolską gminą). Aktualnie stan ten znacząco się poprawił dzięki dynamicznemu postępowi w budowie sieci wodociągowej. Odsetek wsi w powiecie brzeskim wyposażonych w urządzenia wodociągowe wynosi ponad 95%. Znacznie słabiej rozwija się sieć kanalizacyjna. W szczególności słabą siecią kanalizacyjną charakteryzują się gminy Lubsza i Olszanka.

Na terenie powiatu długość sieci w 2007 roku wyniosła ponad 465 km. Zużycie wody wyniosło ok. 3 000 tys. m³/rok, czyli zużycie na 1 mieszkańca wyniosło ok. 32 m³/rok. Praktycznie ponad 95% mieszkańców posiada dostęp do wody wodociągowej, dostarczanej we wszystkich gminach z ujęć głębinowych.

Tabela 11. Zwodociągowanie i skanalizowanie gmin w Powiecie Brzeskim w [%]:

Lp.		Brzeg	Lewin Brzeski	Grodków	Olszanka	Skarbimierz	Lubsza
1	Zwodociągowanie	99,1	96,8	91,3	96,3	95,5	95,0
2	Skanalizowanie	94,3	48,6	47,3	34,3	45,0	8,8

Źródło: www.stat.gov.pl 2007

Stan ujmowanych wód podziemnych ocenia się jako dobry. Wody spełniają wymogi norm jakościowych zarówno krajowych, jak i unijnych. Wody ujęć wykazują okresową ponadnormatywną zawartość żelaza i manganu oraz okresową ponadnormatywną zawartość związków amoniaku i zanieczyszczeń bakteriologicznych.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Tabela 12. Sieć wodociągowa w Powiecie Brzeskim.

Lp.	Wodociągi	jm.	Brzeg	Lewin Brzeski	Grodków	Olszanka	Skarbimierz	Lubsza
1.	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m ³	1302,6	364,0	543,5	150,8	141,0	224,0
2.	Długość czynnej sieci rozdzielczej (bez przyłączy)	km	61,5	80,1	127,0	38,2	37,8	121,3
3.	Połączenia do budynków	szt.	1509	2 088	2 964	918	1 135	2 194
4.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (2007r)	osoba	37 625	13 127	18 029	4 742	7 023	8 232

Źródło: www.stat.gov.pl 2008

3.9.6. Odprowadzenie ścieków

Zanieczyszczenie wód odbywa się na wszystkich etapach jej obiegu w środowisku, a główne źródła zanieczyszczenia wód stanowią:

- ścieki komunalne i przemysłowe odprowadzane z miast i wsi;
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych;
- spływy z terenów przemysłowych oraz składowisk odpadów;
- zrzuty niezorganizowane ze źródeł lokalnych (z terenów nie posiadających kanalizacji);
- zanieczyszczenia atmosferyczne.

Ścieki z terenu miast obejmują zużyta wodę na cele bytowo – gospodarcze, z wzrastającą ilością substancji chemicznych typu: fosforany pochodzące ze zużytych środków do mycia i prania. Źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych i gruntowych są również opady atmosferyczne, które spłukują zanieczyszczenia zalegające na dachach, ulicach i placach.

Natomiast skład ścieków przemysłowych jest bardziej różnicowany i zależy od procesu technologicznego, w których ścieki powstają i stosowanych w procesie surowców. Składnikami ścieków przemysłowych są najczęściej: siarczki, siarczany, azotany, kwasy i oleje kwasów, siarkowodór, dwusiarczek węgla, fenole, związki amonowe, oleje, metale ciężkie, cyjanki, chlorki, chlor, podchloryny, rozpuszczalniki organiczne, azotyny u fluorki.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są spływy ścieków z obszarów rolniczych, z których opady atmosferyczne spłukują dużą część nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin. Związki azotu i fosforu ze spływów powierzchniowych powodują postępowanie procesu eutrofizacji wód, zwłaszcza jezior o małym odpływie wody. Zanieczyszczenie wód ze spływów obszarowych wynika głównie z niewłaściwie prowadzonej gospodarki rolnej, nieprawidłowości w stosowaniu nawozów sztucznych i pestycydów.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych uzależnione jest również od lokalizacji na danym terenie składowisk odpadów, tym bardziej jeżeli nie posiadają stosownych zabezpieczeń izolujących odpady od środowiska gleb. Instalacja systemów izolujących na składowiskach jest niezbędna w celu uniemożliwienia przesiąkania zanieczyszczeń do wód podziemnych i wymywania substancji przez opady oraz przenoszenia skażeń po powierzchni ziemi do wód powierzchniowych (obecnie na terenie Powiatu Brzeskiego nie ma czynnych składowisk odpadów). Zasadniczym zagrożeniem dla wód są liczne, punktowe, rozrzucone przestrzennie źródła zanieczyszczeń, szczególnie na terenach wiejskich osiedli o luźnej strukturze jednostki osadniczej, które wyposażone są w wodociągi, a nie posiadają systemów kanalizacji. Tego typu zabudowa utrudnia budowę systemu kanalizacji. Rozwiązania tego typu skutkują w wielopunktowym skażeniu wodonośnej warstwy gruntu i wody gruntowej. Newralgicznym źródłem zanieczyszczenia hydrosfery są również punkty dystrybucji paliw płynnych. Poprzez rurociągi, magazyny i stacje paliw dochodzić może do powolnego i systematycznego przenikania związków ropopochodnych do gruntu i wód gruntowych.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Stan istniejący

Oczyszczalnie ścieków w powiecie brzeskim obsługują ok. 62 % ludności powiatu ogółem. Jest to jeden z najwyższych wskaźników wśród powiatów województwa opolskiego. Łącznie w powiecie znajduje się 7 oczyszczalni ścieków, które charakteryzuje stosunkowo wysoki stopień oczyszczania ścieków (najwyższy stopień osiąga oczyszczalnia w Brzegu). Obserwowana jest stała poprawa wskaźników oczyszczania ścieków w wysokim stopniu. Na terenach wiejskich w przypadku braku zorganizowanego systemu odprowadzania ścieków sanitarnych, ścieki są zbierane w przydomowych szambach i wywożone.

Na terenie powiatu długość sieci w 2007 roku wyniosła 163,9 km, największymi oczyszczalniami są oczyszczalnie zlokalizowane w Brzegu oraz Grodkowie.

Tabela 13. Oczyszczalnie ścieków na terenie Powiatu Brzeskiego.

Gmina	Użytkownik	Lokalizacja, rok uruchomienia /modernizacji	Obsługiwany teren	Przepustowość/średniodobowa ilość ścieków [m ³ /d]	Roczna ilość oczyszcz. ścieków [tys. m ³]	Bezpośredni odbiornik/rzeka wyższego rzędu
Brzeg	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji	Brzeg 2000/2004	Miasto Brzeg, częściowo gminy Olszanka, Oława, Skarbimierz	18000/9489	3463,5	Odra 199+890/-
Grodków	Grodkowskie Wodociągi i Kanalizacja	Tarnów Grodkowski 1988/1998	Miasto Grodków, Tarnów Grodkowski, Gnojna	4000/2040	744,6	Struga Grodkowska/Nyssa Kłodzka
Lewin Brzeski	Spółdzielnia Mieszkaniowa	Zwanowice 1970/bd	osiedle Zwanowice	100/76	27,7	Kanał Zwanowice/Odra
Lewin Brzeski	Usługi Wodno – Kanalizacyjne Hydro-Lew	Lewin Brzeski 1986/2005	miasto Lewin Brzeski	1475/761	277,8	Nyssa Kłodzka/Odra
	Zakład Gospodarki Komunalnej w Olszance	Ptakowice 1990/2001	Ptakowice	308/238	86,9	Potok Ptakowicki/Nyssa Kłodzka
Lubsza	Spółdzielnia Mieszkaniowa	Mąkoszyce 1979/bd	Mąkoszyce	113/52,6	19,2	Smortawa/Odra
Skarbimierz	EKO Skarbimierz	Skarbimierz 1997/bd	Skarbimierz, Skarbimierz os.	708/492	179,6	Rów K-73/Potok Kościelna

Źródło: raport WIOŚ 2007r.

Dane charakteryzujące gospodarkę ściekową w Powiecie Brzeskim przedstawia tabela (na podstawie www.stat.gov.pl 2007):

Tabela 14. Sieć kanalizacyjna w Powiecie Brzeskim.

Lp	Kanalizacja	jm.	Brzeg	Lewin Brzeski	Grodków	Olszanka	Skarbimierz	Lubsza
1.	Ścieki odprowadzone komunalne razem	tys. m ³	1 917,4	258,7	405,9	167,5	207,6	116,1
2.	Długość czynnej sieci sanitarnej (bez przykanalików) na ścieki bytowo - gospodarcze	km	53,5	41,4	43,8	47,4	74,5	75,4
3.	Połączenia do budynków	szt.	1 461	917	921	749	1 104	1 768
4.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (2007)	osoba	35 692	6 591	8 180	1 687	3 309	762

Źródło: www.stat.gov.pl 2008

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Ilość ścieków komunalnych i przemysłowych w 2007 roku w powiecie brzeskim wyniosła:

- 561 tys. m³/d – ścieki przemysłowe odprowadzane ogółem,
- 2 880 tys. m³/d – ścieki komunalne odprowadzane ogółem.

Tabela 15. Dane odnośnie gospodarki ściekowej w Powiecie Brzeskim w 2007r.

	jm.	Brzeg	Lewin Brzeski	Grodków	Olszanka	Skarbimierz	Lubsza
Komunalne oczyszczalnie ścieków							
Ścieki oczyszczane odprowadzane ogółem	tys. m ³	1 917,4	279,4	416,8	128,1	109,8	28,5
Ścieki oczyszczane razem	tys. m ³	1 917	250	417	128	110	-
Ładunki zanieczyszczeń:							
BZT5	kg/rok	12 113	72	12 097	687	961	-
ChZT	kg/rok	112 830	279	47 635	4 873	5 475	-
Zawiesina	kg/rok	25 478	89	7 035	831	804	-
Azot ogólny	kg/rok	29 094	4	6 030	1 266	bd	-
Fosfor ogólny	kg/rok	1 732	5	1 400	266	bd	-
Osady wytworzone w ciągu roku	Mg	464	251	194	6	83	-

Źródło: www.stat.gov.pl, 2007r.

Oprócz ścieków wytwarzanych przez bytowanie ludzi na terenie miejscowości powstają ścieki opadowe. Ten rodzaj ścieków związany jest z występowaniem zwartej zabudowy z małą ilością odsłoniętej gleby. Konieczne jest zatem zbieranie tych wód i odprowadzanie poza obręb miejscowości. Zanieczyszczenia wód ujmowanych do kanalizacji opadowej może mieć różne przyczyny:

- zanieczyszczenie obejść wiejskich odchodami zwierzęcymi, resztkami pasz itp.
- zanieczyszczenie ulic substancjami ropopochodnymi,
- śmieci wyrzucone poza kubły, sterty śmieci usytuowanych na terenach do tego nie przygotowanych,
- zanieczyszczenie dróg i ulic wynikające z ruchu samochodów i pieszych.

Podstawowe zanieczyszczenia ścieków opadowych to przede wszystkim zawiesiny nieorganiczne i substancje ropopochodne.

4. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE PROGRAMU

Jako założenia wyjściowe do Programu ochrony środowiska Powiatu Brzeskiego przyjęto uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, wynikające z obowiązujących aktów prawnych, programów wyższego rzędu oraz dokumentów planistycznych uwzględniających problematykę ochrony środowiska. Niezbędne było również uwzględnienie zamierzeń rozwojowych powiatu zarówno w zakresie gospodarczym i przestrzennym, jak i społecznym.

Uwarunkowania te, w powiązaniu z aktualnym stanem środowiska w powiecie były podstawą do zdefiniowania priorytetów i celów w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

4.1. Uwarunkowania zewnętrzne opracowania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Brzeskiego.

Zasady ochrony środowiska wymuszają zachowanie kompleksowego, a zarazem sektorowego podejścia. Powiat nie jest układem zamkniętym, a poszczególne elementy środowiska zachowują ciągłość bez względu na granice terytorialne. Z tego względu, konieczne jest przyjęcie uwarunkowań wynikających z programów, planów i strategii zewnętrznych wyższego rzędu, umożliwiających szersze spojrzenie na poszczególne dziedziny ochrony środowiska.

Główne uwarunkowania zewnętrzne dla Powiatu Brzeskiego w zakresie ochrony środowiska wynikają z następujących dokumentów:

- strategii trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, województwa opolskiego i Powiatu Brzeskiego,
- strategii rozwoju regionalnego kraju,
- koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju i województwa opolskiego,
- polityki ekologicznej państwa wraz z programem wykonawczym,
- systemu prawa ochrony środowiska w Polsce, w tym projektowanych aktów prawnych,
- międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zobowiązań Polski przyjętych w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej,
- programu ochrony środowiska dla województwa opolskiego,
- strategii i polityk sektorowych (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa).

4.1.1. Zasady realizacji programu

Zasady realizacji polityki ekologicznej, cele i zadania ujęte w "Polityce Ekologicznej Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016", „Programie Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku” oraz w dostosowanej do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska, zostały przyjęte jako podstawa niniejszego programu.

W świetle priorytetów aktualnej polityki ekologicznej Państwa, planowane działania w obszarze ochrony środowiska w Polsce wpisują się w priorytety w skali Unii Europejskiej i cele 6 Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego. Zgodnie z ostatnim przeglądem wspólnotowej polityki ochrony środowiska do najważniejszych wyzwań należy zaliczyć:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,
- przystosowanie do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej.

4.1.1.1. Polityka Ekologiczna Państwa

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

obszarach ochrony środowiska. W ten sposób realizacja krajowej polityki ekologicznej wpisywać się będzie w osiągnięcie celów tej polityki na poziomie całej Wspólnoty.

Osiąganiu powyższych celów służyć będzie realizacja następujących priorytetów i zadań:

1. Kierunki działań systemowych polegające na:

- uwzględnianiu zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska,
- zarządzaniu środowiskowym,
- udziale społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- rozwoju badań i postępie technicznym,
- odpowiedzialności za szkody w środowisku,
- uwzględnianiu aspektu ekologicznego w planowaniu przestrzennym.

2. Ochrona zasobów naturalnych polegająca na:

- ochronie przyrody,
- ochronie i zrównoważonym rozwoju lasów,
- racjonalnym gospodarowaniu zasobami wodnymi,
- ochronie powierzchni ziemi,
- gospodarowaniu zasobami geologicznymi.

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego polegające na działaniach w obszarach:

- środowisko a zdrowie,
- jakość powietrza,
- ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych,
- substancje chemiczne w środowisku.

4.1.1.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku.

Program nie formułuje celu generalnego i podkreśla pierwszorzędną potrzebę zachowania dobrego stanu środowiska, jako podstawowego warunku zrównoważonego i harmonijnego rozwoju.

Cele perspektywiczne, nawiązują do Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz do Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku. Z uwagi na niewielki wpływ skali regionalnej na zmiany klimatu, nie formułuje się w tym zakresie celu perspektywicznego. Zagadnienia związane z przeciwdziałaniem i ograniczaniem negatywnych skutków wpływających na środowisko, zostały omówione w poniższych celach wraz z kierunkami działań.

Sformułowano 4 cele perspektywiczne, o charakterze stałych dążeń, które spełniają rolę osi priorytetowych – wyznaczają jednocześnie grupy celów realizacyjnych.

Cele:¹

1. Włączanie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych
2. Planowanie przestrzenne zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju
3. Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji
4. Innowacyjność prośrodowiskowa.

¹ Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku

5. REALIZACJA POLITYKI EKOLOGICZNEJ POWIATU BRZESKIEGO.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Brzeskiego, obejmujący lata 2005-2008 został uchwalony Uchwałą Rady Powiatu nr XXXIV/362/2005 z dn. 27.10.2005r. i obejmował cele z „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”.

Szczegółowy opis realizacji programu ochrony środowiska został wykonany jako oddzielne opracowanie.

Przedstawione w programie działania zostały skierowane na realizację polityki ekologicznej w takich obszarach jak:

Ochrona powietrza atmosferycznego

Z funduszy pozostających w gestii powiatu zrealizowano szereg zadań (z FOŚiGW), w tym m.in. w 2007 roku:

- dotacja dla Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Opolu na zorganizowanie monitoringu badania stanu jakości powietrza metodami pasywnymi wraz z opracowaniem wyników badań na kwotę 8.435,00 zł, co stanowi 93,72 % planu.
- prace termomodernizacyjne w Domu Dziecka „Szansa” w Brzegu na kwotę 30 000zł, co stanowi 100,00 % planu,

w 2008 roku:

- dotacja dla WIOŚ w Opolu na zorganizowanie monitoringu badania stanu jakości powietrza metodami pasywnymi wraz z opracowaniem wyników badań, na kwotę 5 560zł, co stanowi 100,00% planu.
- termomodernizacja budynku II LO, na kwotę 100 000,00zł, co stanowi 100,00% planu.
- termomodernizacja Zespołu Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych „Szansa” w Brzegu, na kwotę 30 000,00zł, co stanowi 100,00% planu.

Ochrona przyrody i kształtowanie krajobrazu:

w 2007 roku:

- odtworzenie materiału hodowlanego – matek pszczelich do 10% oraz zakup leków dla potrzeb hodowli pszczół Powiecie Brzeskim na kwotę 3 000zł,
- odtworzenie terenów zieleni wokół siedziby Starostwa na kwotę 5.997,50 zł, co stanowi 99,96 % planu.
- dotacja dla Stobrowskiego Parku Krajobrazowego na wydanie przewodnika pt. ”Ścieżki przyrodniczo-krajobrazowe Stobrowskiego Parku Krajobrazowego na kwotę 6 000zł, co stanowi 100,00% planu,

w 2008 roku:

- odtworzenie materiału hodowlanego – matek pszczelich oraz zakup leków do zwalczania chorób pszczelich w Powiecie Brzeskim, na kwotę 3 966,40zł, co stanowi 98,88% planu.
- dotacja dla Stobrowskiego Parku Krajobrazowego na wykonanie i posadowienie tablic informacyjnych (tzw. „Witacze” i „Żegnacze”) dotyczących Stobrowskiego Parku Krajobrazowego, na kwotę 5 500zł, co stanowi 100,00% planu.
- dotacja dla Stobrowskiego Parku Krajobrazowego na wykonanie i posadowienie tablic informacyjnych zawierających aktualną mapę Stobrowskiego Parku Krajobrazowego, na kwotę 2 800zł, co stanowi 100,00% planu.
- odtworzenie terenów zieleni wokół siedziby Starostwa, na kwotę 5 000,00zł, co stanowi 100,00% planu.

Zapobieganie poważnym awariom i nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska

w 2007 roku:

- Powiatowy magazyn przeciwpowodziowy na kwotę 9.999 zł, co stanowi 99,99 % planu.

w 2008 roku:

- Powiatowy magazyn przeciwpowodziowy, na kwotę 10 000,00zł, co stanowi 100,00% planu.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Edukacja ekologiczna

W ramach edukacji ekologicznej przeprowadzono szereg działań m.in.:

w 2007 roku:

- Konkurs „ wiem wszystko o powiecie brzeskim” na kwotę 2.990,97 zł,

w 2008 roku:

- Konkurs „wiedzę o powiecie brzeskim” na kwotę 3 989,66zł, co stanowi 99,74% planu.
- dotacja dla Zarządu Okręgowego Polskiego Związku Łowieckiego w Opolu na zorganizowanie wystawy przyrodniczo – łowieckiej, na kwotę 2 000,00zł, co stanowi 100,00% planu.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami została szczegółowo opisana w oddzielnym załączniku „Plan Gospodarki Odpadami”

Mimo tak krótkiego okresu czasu jaki upłynął od zatwierdzenia programu ochrony środowiska nastąpiły zmiany w przepisach na tyle znaczące, że część zadań zapisanych w programie uległa zdezaktualizowaniu. Ponadto niektóre z zadań obciążających samorząd powiatu wymagają znacznych nakładów środków finansowych, co niejednokrotnie jest podstawową przyczyną braku ich realizacji. W tym przypadku ważną sprawą jest określenie priorytetów dla poszczególnych tematów zadań i określenie konieczności ich wykonania w określonym czasie. Prawo ochrony środowiska przewiduje wykonanie aktualizacji programów ochrony środowiska co 4 lata, co umożliwi doprowadzenie zapisów programu do zgodności z obowiązującymi przepisami.

W trakcie roku budżetowego 2007 nie zrealizowano 5 zadań, tj:

- okresowe badania jakości gleby i ziemi na terenie powiatu – planowane na kwotę 15.000 zł
- wdrażanie Powiatowego Programu Ochrony Środowiska – planowane na kwotę 37.500 zł,
- interwencyjne pomiary hałasu – planowane na kwotę na kwotę 6 000 zł,
- budowa kolektora ścieków z miasta Grodków do Nowej Wsi Małej - planowane na kwotę 50 000zł.
- zakup aplikatora do zdalnego usypiania zwierząt wraz z wyposażeniem - planowane na kwotę 5 000zł.

Były to środki zarezerwowane w razie realizacji ewentualnych zadań związanych z wdrożeniem Powiatowego Programu Ochrony Środowiska oraz ewentualnymi badaniami jakości zanieczyszczonych gleb na terenie Powiatu jak również interwencyjnymi pomiarami hałasu. W związku z faktem, iż w trakcie roku budżetowego nie zaszła konieczność realizacji powyższych zadań, środki te nie zostały wykorzystane. Natomiast zadania pn. Budowa kolektora ścieków z miasta Grodków do Nowej Wsi Małej oraz Zakup aplikatora do zdalnego usypiania zwierząt wraz z wyposażeniem nie zostały zrealizowane z powodu braku od dotowanych wniosków o wypłatę ujętej w budżecie dotacji.

W trakcie roku budżetowego 2008 nie zrealizowano 3 zadań a częściowo nie zrealizowano 2 zadań, tj:

- okresowe badania jakości gleby i ziemi na terenie powiatu – planowane na kwotę 15.000 zł
- Wdrażanie Powiatowego Programu Ochrony Środowiska – planowane na kwotę 25.000 zł,
- wdrożenie Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami - planowane na kwotę 25.000 zł,
- interwencyjne pomiary hałasu – planowane na kwotę na kwotę 6 000 zł,
- program usuwania azbestu z terenu Powiatu – planowane na kwotę 69 360 zł.

6. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016

Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowym programie jest zasada zrównoważonego rozwoju w celu umożliwienia lepszego zagospodarowania istniejącego potencjału powiatu (zasobów środowiska, surowców naturalnych, obiektów, sprzętu, jak i ludzi oraz wiedzy).

Na podstawie kompleksowego raportu o stanie środowiska i źródłach jego przekształcenia i zagrożenia przedstawiono poniżej propozycję działań programowych umożliwiających spełnienie zasady zrównoważonego rozwoju poprzez koordynację działań w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej. Daje to możliwość planowania przyszłości gminy w perspektywie kilkunastu lat i umożliwia aktywizację społeczeństwa powiatu, zwiększenie inicjatywy i wpływu społeczności na realizację działań rozwojowych.

Cele i działania proponowane w programie ochrony środowiska powinny posłużyć do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na danym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych celów w programie powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy, polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie powiatu.

6.1. Cele ekologiczne

Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska, a także zakres przeobrażeń na terenie powiatu wymusiła wyznaczenie celów średniookresowych i priorytetowych, a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska. Spośród nich dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu.

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Powiatu Brzeskiego, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska. Wybór priorytetowych przedsięwzięć ekologicznych na terenie Powiatu Brzeskiego na lata 2009-2012 z perspektywą 2013-2016 przeprowadzono przy zastosowaniu następujących kryteriów organizacyjnych i środowiskowych.

6.1.1. Kryteria o charakterze organizacyjnym

- wymiar zadania przedsięwzięcia (ponadlokalny i publiczny),
- konieczność realizacji przedsięwzięcia ze względów prawnych,
- zabezpieczenia środków na realizację lub możliwość uzyskania dodatkowych zewnętrznych środków finansowych (z Unii Europejskiej z innych źródeł zagranicznych lub krajowych),
- efektywność ekologiczna przedsięwzięcia,
- znaczenie przedsięwzięcia w skali regionalnej,
- spełnianie wymogów zrównoważonego rozwoju - zgodność przedsięwzięcia dla rozwoju gospodarczego powiatu.

6.1.2. Kryteria o charakterze środowiskowym

- możliwość likwidacji lub ograniczenia najpoważniejszych zagrożeń środowiska i zdrowia ludzi,
- zgodność z celami ekologicznymi i zasadniczymi kierunkami zadań wynikających ze Strategii rozwoju województwa opolskiego,
- zgodność z celami i priorytetami ekologicznymi określonymi w "Polityce Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016" i „Programie Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014 roku”,
- zgodność z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony środowiska,
- skala dysproporcji pomiędzy aktualnym i prognozowanym stanem środowiska a stanem wymaganym przez prawo,
- skala efektywności ekologicznej przedsięwzięcia (efekt planowany, tempo jego osiągnięcia),

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

- wieloaspektowość efektów ekologicznych przedsięwzięcia (możliwość jednoczesnego osiągnięcia poprawy stanu środowiska w zakresie kilku elementów środowiska),
- w odniesieniu do gospodarki odpadami istotnym kryterium była zgodność proponowanych zadań z wymogami kształtowania nowoczesnej gospodarki odpadami poprzez priorytetowe traktowanie tworzenia systemów, działań w zakresie zbiórki i transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

6.1.3. Cele ekologiczne dla Powiatu Brzeskiego.

Kierując się podanymi powyżej kryteriami, wyznaczono następujące cele dla Powiatu Brzeskiego z zakresu ochrony środowiska:

- środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

7. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH

7.1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Stan wyjściowy

Wszystkie działania człowieka są prowadzone w środowisku przyrodniczym, mają więc wpływ na jego stan obecny i przyszły. Oznacza to konieczność takiego gospodarowania, aby zachować środowisko w możliwie dobrym stanie dla przyszłych pokoleń. Tak więc kryteria zrównoważonego rozwoju powinny być uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych sektorów gospodarczych. Dokumenty te, zgodnie z art. 46 ustawy z dn. 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, powinny być poddawane tzw. strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko w celu sprawdzenia, czy rozwiązania w nich zawarte nie przyniosą zagrożenia dla środowiska teraz i w przyszłości.²

7.1.1. Cel średniookresowy do 2016 r.

Dążenie, aby projekty dokumentów strategicznych były zgodne z obowiązującym prawem

7.2. Zarządzanie środowiskowe

Stan wyjściowy:

Systemy Zarządzania Środowiskowego (SZŚ) zapewniają włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie zagadnień do kompetencji jej zarządu. Systemy te są dobrowolnym zobowiązaniem się organizacji w postaci przedsiębiorstwa, placówki sektora finansów, szkolnictwa, zdrowia, jednostki administracji publicznej i innej do podejmowania działań mających na celu zmniejszanie oddziaływań na środowisko, związanych z prowadzoną działalnością. Posiadanie przez daną firmę prawidłowo funkcjonującego SZŚ gwarantuje, iż firma ta działa zgodnie ze wszystkimi przepisami ochrony środowiska.

W ostatnim pięcioleciu nastąpił dynamiczny rozwój systemów zarządzania środowiskowego. Blisko 1 100 organizacji w Polsce posiada certyfikowane systemy zgodnie z normą PN - EN ISO 14001.

Od 2002 r. prowadzone były intensywne przygotowania do stworzenia możliwości rejestracji polskich organizacji w systemie EMAS. Pierwszą krajową organizacją w tym systemie zarejestrowano we wrześniu 2005 r.

Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu (EMAS) (ang. *Eco-Management and Audit Scheme*) to system zarządzania środowiskowego, w którym dobrowolnie mogą uczestniczyć organizacje (przedsiębiorstwa, instytucje, organizacje, urzędy). Głównym założeniem systemu jest wyróżnienie tych organizacji, które wychodzą poza zakres minimalnej zgodności z przepisami i ciągle doskonalą efekty swojej działalności środowiskowej.

Podstawowe zasady systemu określa rozporządzenie 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 r. dopuszczające dobrowolny udział organizacji we wspólnotowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS). Rozporządzenie z dniem 1 maja 2004 r. zaczęło obowiązywać w Polsce.

System EMAS wykazuje duże podobieństwo do normy ISO 14001. Od roku 2001 treść normy ISO 14001 została włączona do rozporządzenia EMAS, pozwalając na ograniczenie się do identyfikacji dodatkowych wymagań stawianych organizacjom w systemie EMAS. Wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego w oparciu o wymagania normy ISO 14001 można traktować jako krok w kierunku rejestracji w systemie EMAS

Na terenie Powiatu Brzeskiego działają przedsiębiorstwa posiadające m.in. certyfikowane Systemy Zarządzania Jakością, m.in.:

- FSE BESEL Brzeg (ISO 9001:2000),
- ADREL Przedsiębiorstwo Ryszard Adaszyński (ISO 9001:2000),
- INWAP sp. z o.o. (ISO 9001:2000),

² *Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 – Warszawa 2008*

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

- AGREMO sp. z o.o. (ISO 9001:2000).
- Grodkowskie Zakłady Wytwarzania Metalowych (ISI 9001:2000),
- Tartak Grodków (ISO 9001:2000).

7.2.1. Cel średniookresowy do 2016 r.

Upowszechnianie i wspieranie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego

Kierunki działań:

Zadania własne:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie środowiska, udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska	Powiat Brzeski
Współpraca z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi	Powiat Brzeski, Organizacje pozarządowe
Prowadzenie w formie elektronicznej publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie oraz ich udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej	Powiat Brzeski
Zachęcanie organizacji do wzięcia udziału w programach szkoleniowo-informacyjnych dotyczących EMAS	Powiat Brzeski
Wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska	Powiat Brzeski
Wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych stanu środowiska Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska, Planu Gospodarki Odpadami	Powiat Brzeski
Dotacja dla Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Opolu na zorganizowanie monitoringu badania stanu jakości powietrza metodami pasywnymi wraz z opracowaniem wyników badań.	Powiat Brzeski

7.3. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

Stan wyjściowy

Rola edukacji ekologicznej w procesie realizacji polityki środowiskowej, a więc i obowiązków ekologicznych, jest szczególnie istotna. Problem niedostatków w zakresie ochrony środowiska jest widoczny nie tylko z punktu widzenia stosowanych przez przedsiębiorców technologii (a raczej ich niestosowania, braku polityki segregacji odpadów, braku odpowiedniej ilości odpowiednich jakościowo składowisk odpadów itp.), jak i wyrobienia w społeczeństwie, szacunku do otaczającej przyrody. Nie chodzi również tylko o edukację w ścisłym tego słowa znaczeniu, czyli proces nauczania, świadczony w ramach systemu oświaty, ale o kształtowanie świadomości ekologicznej w każdej dziedzinie życia, mającej jakikolwiek związek z ochroną środowiska.

Na terenie Powiatu Brzeskiego prowadzone były następujące działania (realizowane tak przez powiat jak i przez gminy):

- konkursy ekologiczne,
- zakupy wydawnictw naukowych,
- seminaria o tematyce ekologicznej,
- zakup pomocy naukowych dla szkół związanych z ekologią,
- wystawy.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

7.3.1. Cel średniookresowy do 2016 r.

Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą: „myśl globalnie, działaj lokalnie”

Kierunki działań:

Zadania własne:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Kontynuacja realizacji programu edukacji ekologicznej	Powiat Brzeski
Wspieranie merytoryczne i finansowe aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży np. organizowanie konkursów i sesji popularno-naukowych związanych z tematyką środowiskową	Powiat Brzeski, organizacje pozarządowe
Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej o zasięgu ponadgminnym	Powiat Brzeski, organizacje pozarządowe
Współdziałanie władz gminnych z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony	Powiat Brzeski, Organizacje pozarządowe
Udział przedstawicieli Starostwa Powiatowego w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku	Powiat Brzeski, Organizacje pozarządowe
Doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne	Powiat Brzeski
Edukacja ekologiczna oraz promowanie działalności proekologicznej	Powiat Brzeski, PFOŚiGW, organizacje pozarządowe

7.4. Odpowiedzialność za szkody w środowisku

Stan wyjściowy

3 października 2008 roku Sejm uchwalił w ustawę o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku, która określa zasady odpowiedzialności za zanieczyszczenia. Ustawa dostosowuje polskie prawo do dyrektywy unijnej z 2004 roku.

Zasada zakładająca, że zanieczyszczający środowisko płaci, jest stosowana w Polsce już od lat. System opłat i kar za zanieczyszczenia i szkody w środowisku był wprowadzony w latach 80. Działał skutecznie, ale nie był rozwiązaniem kompatybilnym z jednolitą polityką w tym zakresie w Unii. Ustawa określa zasady odpowiedzialności za naprawę szkód w środowisku. Z powodu nie wywiązywania się sprawców z tego obowiązku, instytucje publiczne ponoszą straty w wysokości od 25 do 125 mln zł rocznie. Nowe prawo przewiduje, że osoby poszkodowane lub inne zainteresowane strony (np. organizacje ekologiczne) będą mogły zgłaszać zaistniałe szkody do organów ochrony środowiska. W przypadku, gdy nie będzie można rozpoznać sprawcy lub nie będzie można wobec niego rozpocząć egzekucji, naprawą szkody zajmie się regionalny dyrektor ochrony środowiska. Na nim ciąży również obowiązek podjęcia działań w przypadkach wystąpienia zagrożenia życia lub zdrowia ludzi albo pojawienia się nieodwracalnych szkód w środowisku. Jeśli zagrożenie zostanie wywołane przez organizmy genetycznie zmodyfikowane, organem odpowiedzialnym będzie minister środowiska.

Ustawa Prawo ochrony środowiska rozróżnia dwa rodzaje odpowiedzialności związanej z występowaniem szkody w środowisku:

- odpowiedzialność administracyjna związana z egzekwowaniem administracyjnych,
- obowiązków ciążących na podmiotach korzystających ze środowiska,
- odpowiedzialność cywilnoprawna pozostająca w gestii sądów powszechnych.

Chociaż polskie podejście do kwestii odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku jest szersze od wspólnotowego, to w najbliższych latach polityką w tym zakresie kształtować będą

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

przepisy UE zawarte w Dyrektywie 2004/35/WE w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku.

Do zadań Głównego Inspektora Ochrony Środowiska należeć będzie prowadzenie rejestru zagrożeń i szkód w środowisku.

7.4.1. Cel średniookresowy do 2016 r.

Stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizacja możliwości wystąpienia szkody

Kierunki działań:

Zadania koordynowane:

Rodzaj zadania	Jednostka odpowiedzialna
Stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku i działaniach naprawczych	Inspektorat Ochrony Środowiska
Prowadzenie szkoleń na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników administracji, sądownictwa oraz podmiotów gospodarczych	Inspektorat Ochrony Środowiska, organizacje pozarządowe

8. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

8.1. Ochrona przyrody

Stan wyjściowy – dominujące zbiorowiska roślinne.

W dolinie rzeki Odry występują rozproszone zadrzewienia, związane w większości z roślinnością przyrzeczną. Znaczący udział w zadrzewieniach osiągają takie gatunki jak wierzby, topole, jesion, dąb szypułkowy. Do najwartościowszych z przyrodniczego punktu widzenia należą nadrzeczne wiklinowiska i łożowiska, zwłaszcza w strefie przykorytowej rzeki i na wyspach.

Ekosystemy gruntów rolnych w znacznym udziale obejmują grunty orne. Pospolite na terenach rolnych są zespoły roślinne gruntów ornich, zarówno upraw zbożowych jak i okopowych. Zbiorowiska chwastów towarzyszą uprawom roślin zbożowych oraz okopowych.

Ekosystemy łąkowe stanowią w dolinie Odry większość terenów niezabudowanych. Niewielkie powierzchniowo, izolowane przestrzennie enklawy łąk (głównie łąk podmokłych, rzadziej łąk wilgotnych) cechują się dużą wartością przyrodniczą, znacznymi walorami fizjonomicznymi, niewielkimi walorami gospodarczymi. Mozaikowato współwystępują z turzycowiskami i remizami zadrzewień i zakrzewień.

Pozostałe zbiorowiska roślinne o charakterze antropogenicznym występują bardzo często. Zbiorowiska te związane są z terenami zmienionymi przez człowieka, tj. terenami zabudowanymi, zrębami leśnymi, okrajkami i miejscami wydeptywanymi. W zbiorowiskach tych brak jest gatunków rzadkich i chronionych.

Naturalnym typem roślinności są lasy liściaste. Nad Odrą w strefie zalewów rzecznych, występowały łągi wierzbowo-topolowe i wiązowo - jesionowe. Natomiast tereny wyżej położone, gdzie nie docierały wylewy Odry, porastały grądy (drzewostany z dominującymi dębami, lipami, klonami i grabem). Obecnie łągi zachowały się nad Odrą w szczątkowej formie. Lasy prawobrzeżnej części Ziemi Brzeskiej tworzą zachodnią część Borów Stobrawskich i w całości należą do obszaru chronionego krajobrazu pn. "Lasy Stobrawsko-Turawskie". Obszar ten rozciąga się aż od wschodnich części województwa opolskiego, a lasy te są jedynie jego najbardziej wysuniętą na zachód częścią. Na północ od Lubszy rozciąga się najbardziej zwarty kompleks sięgający granic Ziemi Brzeskiej na zachodzie, północy i wschodzie. Ogólna powierzchnia trzynastu leśnictw prawobrzeżnych wynosi 14.304 hektarów, a zalesienie tej części nadleśnictwa wynosi niemal 48 procent. Głównym typem siedliskowym lasów nadleśnictwa brzeskiego są las mieszany (46%) oraz bór mieszany - tj. las mieszany z przewagą drzew iglastych (31%). Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna (61%), która została od XVIII w. sztucznie nasadzana w miejsce takich gatunków jak dąb, buk, jodła a nawet świerk. Do innych gatunków występujących w tych lasach zalicza się dąb (12%), olsza (8%), świerk (7%), brzoza (3%), buk (2%), jesion (2%). Ciekawostką jest nasadzone przez człowieka pod koniec XVIII w. lub na początku XIX w., modrzew sudecki, którego ojczyzną były Morawy.

Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz wysoki poziom różnorodności biologicznej (bogata flora i fauna) zdecydowały o włączeniu niektórych obszarów powiatu brzeskiego do krajowej sieci Natura 2000. Jej celem jest zachowanie europejskiej różnorodności biologicznej poprzez wprowadzenie systemu ochrony siedlisk oraz bezpośredniej ochrony gatunków uznawanych za ważne z punktu widzenia interesu wspólnotowego.

Do najważniejszych potrzeb i problemów ochrony przyrody w powiecie zaliczyć należy:

- zabezpieczenie cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów poprzez objęcie ich różnymi formami ochrony przyrody,
- stworzenie takich warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju osadnictwa, aby różnorodność biologiczna i krajobrazowa ulegała stopniowemu wzbogaceniu, w szczególności dla ochrony lub przywrócenia bioróżnorodności obszarów wodno – błotnych.
- zabezpieczenie właściwej konserwacji i pielęgnacji parków podworskich, w celu zachowania ich wartości przyrodniczej i architektonicznej,
- konieczność pełniejszego wykorzystywania funkcji krajobrazowych zadrzewień zapewniających przesłanianie obiektów dysharmonijnych w „otwartym krajobrazie” np.:

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

- budynków, których przekształcenie nie jest zasadne ze względów funkcjonalnych i ekonomicznych,
- utrzymanie wartości przyrodniczych i naturalnego krajobrazu wsi,
 - konieczność zapewnienia warunków do ochrony zasobów przyrodniczych, walorów kulturowych i krajobrazowych, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców i turystów, aby na terenie powiatu rekreacja i turystyka mogły przebiegać w sposób zorganizowany, a obiekty będą spełniać wymogi ochrony środowiska,
 - brak inwentaryzacji przyrodniczych terenów i obiektów cennych przyrodniczo oraz miejsc zagrożonych (np. miasto Brzeg),

Główne formy ochrony przyrody na terenie Powiatu Brzeskiego:

Rezerwat przyrody jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych.

Obecnie na terenie Powiatu Brzeskiego zlokalizowane są następujące rezerваты przyrody.

- „**Leśna Woda**” - rezerwat leśny o powierzchni 20,94 ha, położony w Gminie Lubsza. Ochroną objęte jest naturalne starodrzewie lasu mieszanego, z dużym udziałem modrzewia europejskiego. Zlokalizowane są tu pomniki przyrody oraz okazałe przestoje bukowe. Wśród gatunków chronionych występują m.in. marzanka wonna, konwalia majowa, bluszcz pospolity, lilia złotogłów, kruszyna pospolita,
- „**Lubsza**” - rezerwat leśny o powierzchni 15,58 ha, położony w Gminie Lubsza. Ochroną objęty jest naturalny las bukowy i grąd. Występują tu buki i dęby liczące 400 lat i osiągające 2 m średnicy pnia,
- „**Śmiechowice**” - rezerwat leśny o powierzchni 0,5 ha, położony w Gminie Lubsza. Rezerwat jest cenny ze względu na występowanie modrzewia we fragmentach lasu modrzewiowego o cechach zespołu naturalnego,
- „**Rogalice**” - rezerwat leśny o powierzchni 6,06 ha, położony w Gminie Lubsza. Ochroną objęty jest dobrze zachowany łęg olszowo – jesionowy. Charakterystyczny dla rezerwatu jest kwitnący wiosną żywiec dziewięciolistny,
- „**Przylesie**” - rezerwat leśny o powierzchni 17,0 ha, położony w Gminie Olszanka. Występuje tu grąd naturalnego pochodzenia, przechodzący w łęg olszowo – jesionowy. Szczególnie cenny jest 200 - letni drzewostan dębowy,
- „**Dębina**” - rezerwat leśny o powierzchni 58,95 ha, położony w Gminie Grodków. Występuje tu niezwykle rzadki grąd w odmianie czosnkowej. W drzewostanie dominują lipy, dęby i jesiony.
- „**Kokorycz**” - rezerwat leśny o powierzchni 41,3 ha, położony w Gminie Grodków. Ochroną objęte są fragmenty łąk położone na brzegach Nysy Kłodzkiej. Drzewostan tworzy 120 – letni las dębowy z domieszka lipy, grabu i klonu,

Parki Krajobrazowe:

Na terenie Powiatu Brzeskiego znajduje się fragment **Stobrowskiego Parku Krajobrazowego**. Położony jest na terenie 12 gmin w północnej części woj. opolskiego (Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Kluczbork, Lasowice Wielkie, Lewin Brzeski, Lubsza, Łubniane, Murów, Pokój, Popielów, Świerczów i Wołczyn). Jego powierzchnia to 52,6 tys ha, z czego na Powiat Brzeski przypada ok. 9,7 tys. ha. Większą część Parku zajmują lasy (ok. 80% jego powierzchni). Park Stobrowski pod względem powierzchni jest parkiem bardzo dużym, o charakterze nizinnym, chroniącym obszary szczególnego nagromadzenia walorów przyrodniczych. Wśród walorów przyrodniczych występuje 38 gatunków roślin chronionych i 38 gatunków roślin rzadkich, z których 11 zagrożonych jest w Polsce, a 3 zagrożone są wyginięciem w Europie. Z trzech roślin zagrożonych w Europie paproć wodna "salvinia natans - salwinia pływająca" i jednoroczna roślina wodna "trapa natans - kotewka orzech wodny" występują na terenie powiatu brzeskiego. Oprócz tego na terenie parku występuje wiele chronionych, ginących i rzadkich ptaków i chronionych zwierząt.

Obszary Chronionego Krajobrazu tworzone są w celu zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów o różnych typach ekosystemów. Zwyczajowo przyjęło się, że obejmują tereny większe od parku krajobrazowego o walorach przyrodniczo-krajobrazowych charakterystycznych dla danego regionu. Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom, lecz powinna być prowadzona w sposób nie naruszający stanu względnej równowagi ekologicznej. Szczególnymi celami ochrony obszarów jest zachowanie terenów o walorach przyrodniczych i kulturowych oraz stabilizacja środowiska przyrodniczego przez tworzenie tzw. korytarzy ekologicznych. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody, które określa jego nazwę, położenie, obszar, sprawującego nadzór, ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów.

Na terenie Powiatu Brzeskiego znajdują się fragmenty dwóch **obszarów chronionego krajobrazu**:

- „**Bory Niemodlińskie**” - położone w lewobrzeżnej części Nysy Kłodzkiej,
- „**Lasy Stobrawsko – Turawskie**” - obszar o powierzchni 179 tys. ha został powołany w 1988 roku w centralnej i zachodniej części województwa opolskiego. W 1999 roku w jego zachodniej i centralnej części utworzono Stobrawski Park Krajobrazowy. W granicach Lasów Stobrawsko - Turawskich znalazło się kilka zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kilkadziesiąt użytków ekologicznych i pomników przyrody. Niezliczona ilość cieków, stawy hodowlane, źródła, polodowcowe moreny i wydmy stanowią o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych tego terenu. Na obszarze Lasów Stobrawsko - Turawskich stwierdzono występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe: Stawy Niemodlińskie, Lewin Brzeski, Grądy Odrzańskie, Dolina Nysy i Kantorowice (gm. Lewin Brzeski).

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

Na terenie Powiatu Brzeskiego zlokalizowane są następujące użytki ekologiczne:

- „Kanał Młyński” - położony w Gminie Grodków o powierzchni 5,07 ha. Obejmuje on obszar starego kanału łączącego młyny wodne z przyległymi bagnami. Obszar ten jest cenny ze względu na obecność ptactwa wodnego (m.in. bociana czarnego) oraz ciekawego zespołu roślinnego,
- „Ptakowice”, „Torfowisko k. Buszyc”, „Stawki nad Nysą”, „Nad Nysą”, „Staw pod pomnikiem”, „Rdestnica”, „Leśniczówka”, „Riparia” - na terenie Gminy Lewin Brzeski.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie (Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 r., Dz. U. 2004 r., Nr 92, poz. 880).

Na terenie Powiatu Brzeskiego znajduje się obecnie 91 pomników przyrody. 20 z nich zostało utworzonych przez Wojewodę Opolskiego, a reszta poprzez uchwały Rad Gmin.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Tabela 16. Wykaz pomników przyrody na terenie Powiatu Brzeskiego.

Lp	Nr rejestru wojewódzkiego	Obiekt	Gmina	Podstawa prawna
Pomniki utworzone Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego				
1.	23	grupa drzew z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur) - 5 szt.	Grodków	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
2.	24	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Grodków	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
3.	97	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
4.	98	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
5.	100	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grodków	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
6.	101	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Grodków	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
7.	190	pojedynczy okaz z gatunku buk zwyczajny (Fagus sylvatica)	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
8.	197	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
9.	239	grupa drzew z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur) -2 szt.	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
10.	250	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grodków	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
11.	252	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grodków	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
12.	270	pojedynczy okaz z gatunku orzech czarny (Juglans nigra)	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
13.	351	grupa drzew z gatunku: buk zwyczajny (Fagus sylvatica) i grab pospolity (Carpinus betulus) - 2 szt.	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
14.	358	grupa drzew z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur) - 13 szt.	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
15.	360	grupa drzew z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur) - 11 szt.	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
16.	415	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Lubsza	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
17.	431	grupa drzew z gatunku lipa drobnolistna (Tilia cordata) - 6 szt.	Grodków	Dz. Urz.Woj.Opolskiego z dnia 21 stycznia 2000r. Nr 6, poz. 23 .
18.	538	pojedynczy okaz z gatunku topola kanadyjska (Populus xeuramericana)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

19.	539	pojedynczy okaz z gatunku grujecznik japoński (<i>Cercidiphyllum japonicum</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
20.	540	pojedynczy okaz z gatunku glediczya trójcierniowa (<i>Gleditsia triacanthos</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
21.	541	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (<i>Platanus x hispanica</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
22.	542	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (<i>Platanus x hispanica</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
23.	543	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (<i>Platanus x hispanica</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
24.	544	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (<i>Platanus x hispanica</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
25.	545	pojedynczy okaz z gatunku klon srebrzysty (<i>Acer saccharinum</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
26.	546	pojedynczy okaz z gatunku sosna wejmutka (<i>Pinus strobus</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
27.	547	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
28.	548	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
29.	549	grupa drzew z gatunku: dąb szypułkowy - 30 szt. (<i>Qercus robur</i>) i lipa drobnolistna - 10 szt. (<i>Tilia cordata</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
30.	550	grupa drzew z gatunku cis pospolity - 4 szt. (<i>Taxus baccata</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
31.	551	pojedynczy okaz z gatunku lipa szerokolistna (<i>Tilia platyphyllos</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
32.	552	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
33.	553	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (<i>Platanus x hispanica</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
34.	554	pojedynczy okaz z gatunku klon polny (<i>Acer campestre</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
35.	555	pojedynczy okaz z gatunku magnolia drzewiasta (<i>Magnolia acuminata</i>) - trzypienna	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
36.	556	pojedynczy okaz z gatunku orzech czarny (<i>Junglas nigra</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
37.	557	pojedynczy okaz z gatunku żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
38.	558	pojedynczy okaz z gatunku glediczya trójcierniowa (<i>Gleditsia triacanthos</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

39.	559	grupa drzew z gatunku dąb czerwony (<i>Qercus rubra</i>) - 11 szt.	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
40.	560	grupa drzew z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>) -15 szt.	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
41.	561	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
42.	562	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
43.	563	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
44.	564	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
45.	565	grupa drzew z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>) -12 szt.	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
46.	566	pojedynczy okaz z gatunku cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>) - 4 szt.	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
47.	567	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 8 sierpnia 2002r. Nr 81, poz.1097
48.	568	pojedynczy okaz z gatunku klon srebrzysty (<i>Acer saccharinum</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
49.	569	pojedynczy okaz z gatunku klon srebrzysty (<i>Acer saccharinum</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
50.	570	pojedynczy okaz z gatunku klon srebrzysty (<i>Acer saccharinum</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
51.	571	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
52.	572	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
53.	573	pojedynczy okaz z gatunku klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
54.	574	pojedynczy okaz z gatunku wiąz górski (<i>Ulmus glabra</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
55.	575	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
56.	576	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
57.	577	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
58.	578	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

59.	579	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Qercus robur)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
60.	580	pojedynczy okaz z gatunku jesion wyniosły (Fraxinus exelsior)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
61.	581	pojedynczy okaz z gatunku grab pospolity (Carpinus betulus)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
62.	582	pojedynczy okaz z gatunku grab pospolity (Carpinus betulus)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
63.	583	pojedynczy okaz z gatunku grab pospolity (Carpinus betulus)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
64.	584	pojedynczy okaz z gatunku klon jawor (Acer pseudoplatanus)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
65.	585	pojedynczy okaz z gatunku lipa szerokolistna (Tilia oplatyphyllos)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
66.	586	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (Tillia cordata)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
67.	587	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (Tillia cordata)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
68.	588	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (Tillia cordata)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
69.	589	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (Tillia cordata)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
70.	590	pojedynczy okaz z gatunku kasztanowiec "Baumani" (Aesculus baumannii)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
71.	591	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Qercus robur)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
72.	592	grupa drzew z gatunku klon pospolity (Acer platanoides)- pomnik grupowy	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
73.	593	pojedynczy okaz z gatunku wiąz szypułkowy (Ulmus leavis)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
74.	594	pojedynczy okaz z gatunku dąb czerwony (Quercus rubra)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
75.	595	grupa drzew z gatunku grab pospolity (Carpinus betulus)- pomnik grupowy	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
76.	596	pojedynczy okaz z gatunku lipa drobnolistna (Tillia cordata)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1820
77.	597	pojedynczy okaz z gatunku cis pospolity (Taxus baccata)	Lewin Brzeski	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 15 października 2004r. Nr 68, poz.1821
78.	598	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grodków	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 12 czerwca 2003r. Nr 44, poz.934

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

79.	599	pojedynczy okaz z gatunku miłorząb dwuklapowy (<i>Ginkgo biloba</i>)	Grodków	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 12 czerwca 2003r. Nr 44, poz.934
80.	600	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>)	Grodków	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 12 czerwca 2003r. Nr 44, poz.934
81.	601	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Grodków	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 12 czerwca 2003r. Nr 44, poz.934
82.	602	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Grodków	Dz.Urz.Woj.Opolskiego z dnia 12 czerwca 2003r. Nr 44, poz.934
83.	803	pojedynczy okaz z gatunku klon polny (<i>Acer compesire</i>)	Grodków	Dz. Urz Woj. Opolskiego z dnia 29 listopada 2005r. Nr 77, poz. 2412
84.	804	pojedynczy okaz z gatunku wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>)	Grodków	Dz. Urz Woj. Opolskiego z dnia 29 listopada 2005r. Nr 77, poz. 2412
85.	805	pojedynczy okaz z gatunku jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Grodków	Dz. Urz Woj. Opolskiego z dnia 29 listopada 2005r. Nr 77, poz. 2412
86.	806	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Grodków	Dz. Urz Woj. Opolskiego z dnia 29 listopada 2005r. Nr 77, poz. 2412
87.	819	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Grodków	Dz. Urz Woj. Opolskiego z dnia 29 listopada 2005r. Nr 77, poz. 2412
88.	820	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Grodków	Dz. Urz Woj. Opolskiego z dnia 29 listopada 2005r. Nr 77, poz. 2412
89.	912	pojedynczy okaz z gatunku cypryśnik błotny (<i>Taxodium distichum</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
90.	913	pojedynczy okaz z gatunku miłorząb chiński (<i>Ginkgo biloba</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
91.	914	pojedynczy okaz z gatunku cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
92.	915	pojedynczy okaz z gatunku jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
93.	916	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (<i>Platanus acerifolia</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
94.	917	pojedynczy okaz z gatunku miłorząb chiński (<i>Ginkgo biloba</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
95.	918	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
96.	919	pojedynczy okaz z gatunku dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
97.	920	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
98.	921	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

99.	922	pojedynczy okaz z gatunku dąb burgundzki (Quercus cerris)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
100.	923	pojedynczy okaz z gatunku lipa srebrzysta (Tilia tomentosa)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
101.	924	aleja dębów szypułkowych (Quercus robur)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
102.	925	aleja platanów klonolistnych (Platanus acerifolia)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
103.	926	aleja platanów klonolistnych (Platanus acerifolia)	Brzeg	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 11 stycznia 2008r. Nr 2, poz. 37
Pomniki nie publikowane w Dzienniku Urzędowym				
104.	529	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r
105.	530	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (Platanus acerifolia Willd.)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r.
106.	531	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (Platanus acerifolia Willd.)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r.
107.	532	pojedynczy okaz z gatunku platan klonolistny (Platanus acerifolia Willd.)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r.
108.	533	pojedynczy okaz z gatunku tulipanowiec amerykański (Liriodendron tulipifera)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r.
109.	534	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r.
110.	535	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r.
111.	536	pojedynczy okaz z gatunku buk zwyczajny (Fagus sylvatica var. Pdulla)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r.
112.	537	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Brzeg	Uchwała nr XLIII/299/98 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 29.01.1998r.

Na terenie Powiatu Brzeskiego znajduje się również szereg parków podworskich:

Tabela 17. Wykaz parków podworskich na terenie Powiatu Brzeskiego.

Lp	Miejscowość	Gmina	Charakterystyka
1.	Zwanowice	Skarbimierz	Park o pow. 1,5 ha powstały w pierwszej połowie XIX w. Drzewostan budują głównie gatunki liściaste (lipa, klon polny, dąb, wiąz, brzoza, wierzba, topola) oraz w mniejszym stopniu iglaste (cis, świerk, daglezja, żywotnik). Na uwagę zasługują tulipanowiec amerykański, korkowiec amurski i buk odmiana purpurowa.
2.	Gierów	Grodków	Park o pow. 0,99 ha powstały pod koniec XIX w. Park ma charakter parku krajobrazowego w stylu angielskim. Dominującym gatunkiem jest dąb szypułkowy w wieku do 150 lat oraz grab pospolity, lipa drobnolistna i robinia biała.
3.	Kobiela	Grodków	Park o pow. 4,47 ha powstały w połowie XIX w. W drzewostanie dominują: olcha, jesion, dąb i lipa.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Lp	Miejscowość	Gmina	Charakterystyka
4.	Kopice	Grodków	Park o pow. 5,23 ha powstały w pierwszej połowie XIX w. Drzewostan składa się z gatunków liściastych (dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, jesion wyniosły, klon polny, grab zwyczajny, olsza czarna) oraz iglastych (świerk pospolity, świerk kłujący, żywotnik olbrzymi). Bardzo cenny jest starodrzew ok. 300 –letnich dębów szypułkowych
5.	Osiek Grodkowski	Grodków	Park o pow. 5,18 ha powstały pod koniec XVII w. i zmodernizowany w XIX w. w drzewostanie dominują gatunki liściaste (lipy, jesiony, klony, jawory, dęby).
6.	Wierzbnik	Grodków	Park o pow. 2,77 ha ma charakter parku krajobrazowego w stylu angielskim. W części północno – wschodniej parku dominują gatunki liściaste, tj. lipa drobnolistna, jesion, olcha, klon, dąb, topola. W południowo – zachodniej części zachował się najcenniejszy drzewostan składający się z sosny wejmutki, platanu klonolistnego i miłorzębu dwuklapowego
7.	Oldrzychowice	Lewin Brzeski	Park o pow. 2,37 ha powstały w XVIII w. Park ma charakter ogrodu ozdobnego. Występują tu: zachowana fragmentarycznie aleja grabowa, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna oraz drzewa owocowe.
8.	Płakowice	Lewin Brzeski	Park powstały w drugiej połowie XIX w. W drzewostanie występują: lipa drobnolistna, jesion wyniosły, grab zwyczajny, sosna wejmutka, robinia akacjowa, kasztanowiec zwyczajny, cis pospolity.
9.	Wronów	Lewin Brzeski	Park o pow. 5,5 ha powstały w XIX w. Park ma charakter parku krajobrazowego. Występują tu m.inn. jesion wyniosły, lipa drobnolistna, klon jawor, robinia akacjowa, buk zwyczajny, sosna czarna, świerk kłujący, jodła jednobarwna, cyprysik groszkowy.
10.	Mąkoszyce	Lubsza	Park o pow. 3,37 ha powstały w pierwszej połowie XIX w. Park ma charakter parku krajobrazowego z elementami barokowymi. Drzewostan stanowią: klon pospolity, klon jawor, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny, kasztanowiec zwyczajny, jesion wyniosły, robinia akacjowa, buk pospolity, świerk pospolity, żywotnik olbrzymi, platan klonolistny.
11.	Mikolin	Lewin Brzeski	
12.	Lewin Brzeski	Lewin Brzeski	
13.	Skorogroszcz	Lewin Brzeski	
14.	Mąkoszyce	Lubsza	
15.	Obórki	Olszanka	Założony w poł. XIX w. występuje 14 gatunków drzew (m.inn. klon platanolistny, kasztanowiec zwyczajny, buk pospolity czerwony, jesion wyniosły, magnolia drzewiasta, jabłoń domowa, sosna wejmutka, grusza domowa)
16.	Janów	Olszanka	W parku stwierdzono występowanie 17 gatunków drzew i 5 gatunków krzewów. Ciekawsze z nich to kasztan jadalny oraz dąb szypułkowy odm. Stożkowa. Ponadto drzewostan stanowią graby, kasztanowce zwyczajne i grochodrzewy.

na podstawie „Parki podworskie w województwie opolskim”

Powierzchnia obszarów chronionych na terenie Powiatu Brzeskiego wynosi 14 785,3 ha (wg. www.stat.gov.pl stan na rok 2008) co stanowi ok. 16,9 % powierzchni powiatu, jest to wartość mniejsza od średniej wartości dla powiatów województwa opolskiego wynoszącej 24,5 %. Porównanie z wartościami dla pozostałymi powiatami województwa opolskiego przedstawia tabela:

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

Tabela 18. *Udział procentowy powierzchni obszarów chronionych w powiatach województwa opolskiego.*

Lp.	Powiat	% powierzchni obszarów chronionych
1.	opolski	55,6
2.	namysłowski	46,6
3.	strzelecki	42,2
4.	kluczborski	36,3
5.	krapkowicki	21,2
6.	nyski	18,8
7.	brzeski	16,9
8.	głubczycki	12,5
9.	oleski	8,9
10.	kędzierzyńsko – kozielski	7,5
11.	prudnicki	2,9

Udział powierzchni obszarów chronionych w poszczególnych gminach Powiatu Brzeskiego przedstawia tabela poniżej (wg. www.stat.gov.pl stan na rok 2008):

Tabela 19. *Udział powierzchni obszarów chronionych w gminach Powiatu Brzeskiego*

Lp.	Gmina	% powierzchni obszarów chronionych
2.	Brzeg	0
2.	Skarbimierz	0
3.	Lubsza	50,78
4.	Grodków	1,61
5.	Lewin Brzeski	21,96
6.	Olszanka	0,18

Obszary NATURA 2000

Obszar Natura 2000 to nowa forma ochrony przyrody (obok istniejących parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, czy innych) wprowadzana w naszym kraju od czasu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Za obszary Natura 2000 uznaje się tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy.

Na terenie Powiatu Brzeskiego wprowadzono następujące obszary NATURA 2000:

- **Grądy Odrzańskie PLB020002** (obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP) i specjalnej ochrony siedlisk (SOOS). Obszar ten stanowi ostoję ptaków o randze europejskiej (E-IBAE Poland 053). Łączna powierzchnia wynosi 7879,8 ha (w tym w granicach administracyjnych miasta ok. 490 ha). Natura 2000 obejmuje północną część miasta położoną w dolinie rzeki Odry (Pradolinę Wrocławską),
- **Grądy w Dolinie Odry PLH20017,**
- **Bory Niemodlińskie PLH160005,**
- **Dolina Nysy Kłodzkiej PLH160014,**
- **Lasy Barucickie PLH160009.**

Charakterystyka obszarów Natura 2000:

- **Grady Odrzańskie PLB020002**

POWIĄZANIA Z INNYMI OBSZARAMI NATURA 2000: powiązany z obszarem PLH020017

POWIERZCHNIA: 19 999,28 ha

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU:

<u>Klasy siedlisk</u>	<u>% pokrycia</u>
cieki wodne	5,00 %
grunty orne	40,00 %
lasy iglaste	0,00 %
lasy liściaste	26,00 %
lasy mieszane	3,00 %
lasy w stanie zmian	1,00 %
łąki i pastwiska	14,00 %
tereny luźno zabudowane	0,00 %
tereny przemysłowe	0,00 %
tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych	9,00 %
zbiorniki wodne	0,00 %
złożone systemy upraw i działek	2,00 %
zwarta zabudowa miejska	0,00 %

OPIS OBSZARU

Obszar obejmuje 70-cio kilometrowy odcinek doliny Odry między Narokiem a Wrocławiem. Dolina pokryta jest lasami, łąkami, pastwiskami i polami uprawnymi. Lasy składają się przede wszystkim z drzewostanów dębowo-grabowych, jednakże zachowały się małe płyty zadrzewień olszowo-wiązowych i wierzbowo-topolowych. Znajdują się tu liczne cieki wodne, stare koryta rzeczne, pozostałości rozlewisk i stawów. Teren jest silnie zmeliorowany.

ZAGROŻENIA

- zanieczyszczenia wód; osuszanie terenu.
- zagrożenia mogłyby wystąpić w wypadku odstępiania od obowiązujących zasad gospodarki leśnej.

STATUS OCHRONY

Występują następujące formy ochrony:

Rezerwat Przyrody:

- Grodzisko Ryczyńskie (1,8 ha)
- Kanigóra (5,1 ha)
- Łacha Jelcz (6,9 ha)
- Zwierzyniec (9,0 ha)

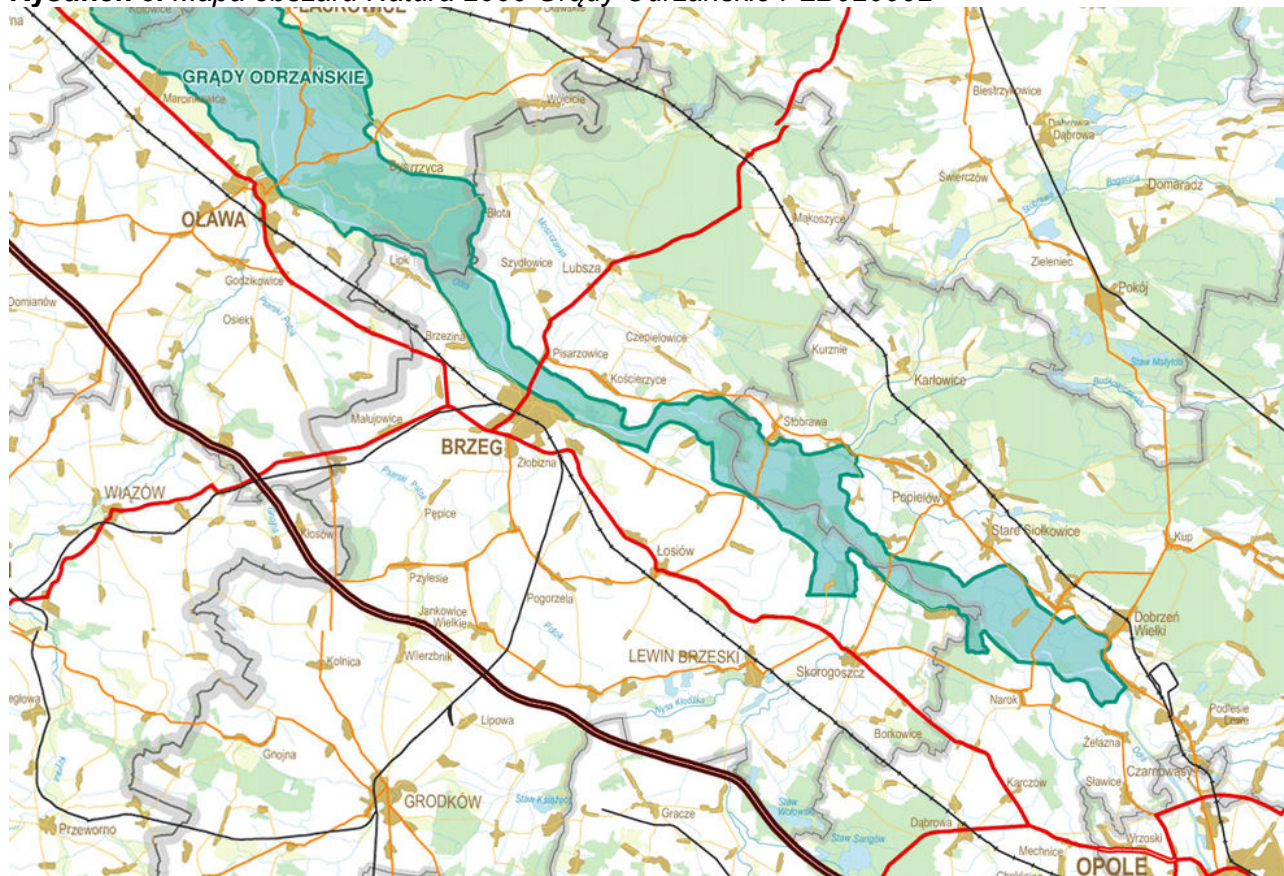
Park Krajobrazowy:

- Stobrawski (52637,0 ha)

STRUKTURA WŁASNOŚCI

Własność mieszana - Skarb Państwa i własność prywatna.

Rysunek 6. Mapa obszaru Natura 2000 Grądy Odrzańskie PLB020002

Źródło: www.przyroda.polska.pl

Dolina rzeki Odry na odcinku przechodzącym przez Brzeg należy do obszaru węzłowego biocentrum 17M Dolina Środkowej Odry Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL, a także jest częścią ostoi ptactwa wodno-błotnego o randze międzynarodowej (Important Birds Area) i obszaru ostoi CORINE biotopes nr 396. Ranga przyrodnicza spowodowała wyznaczenie tu Ostoi ptasiej Natura 2000 Grądy Odrzańskie. Obszar miasta, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo ekosystemów o wysokich walorach przyrodniczych z ekosystemami zurbanizowanymi, stanowi miejsce nieciągłości przestrzennej przyrodniczo cennych ekosystemów ostoi zlokalizowanych wzdłuż doliny Odry. W procesach zagospodarowania przestrzennego powinno się strefę Odry i Kanału Odry chronić i wzbogacać przyrodniczo celem osiągnięcia ciągłości przestrzennej korytarza ekologicznego umożliwiającego przemieszczanie się gatunków w krajobrazie wzdłuż rzeki.

- **Grądy w Dolinie Odry PLH20017**

POWIĄZANIA Z INNYMI OBSZARAMI NATURA 2000: PLB020002

POWIERZCHNIA (ha) 7 673,65

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU

<u>Klasy siedlisk</u>	<u>% pokrycia</u>
cieki wodne	2,00 %
grunty orne	14,00 %
lasy iglaste	1,00 %
lasy liściaste	48,00 %
lasy mieszane	5,00 %
lasy w stanie zmian	1,00 %

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU BRZESKIEGO NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016**

łąki i pastwiska	15,00 %
miejsca eksploatacji odkrywkowej	0,00 %
tereny luźno zabudowane	0,00 %
tereny przemysłowe	0,00 %
tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych	13,00 %
zbiorniki wodne	1,00 %
złożone systemy upraw i działek	0,00 %

OPIS OBSZARU

Obszar obejmuje kilka kompleksów leśnych w dolinie Odry pomiędzy Wrocławiem a Oławą. Do obszaru włączono również fragmenty samej doliny rzecznej. Teren o dużej mozaice siedlisk – od suchych muraw i fragmentów borów na wydmach piaszczystych po roślinność wodną i szuwarową starorzeczy i oczek wodnych. Duża część fitocenzów łąkowych jest przekształcona w wyniku odcięcia od zalewów po obwałowaniu koryta Odry, jednak przy największych powodziach są one zalewane. Śródleśne polany wyróżniają się bogatą florą, a ich najcenniejsze fragmenty zachowały się na terenach wodonośnych Wrocławia.

WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

W obszarze znajduje się jeden z większych kompleksów leśnych (grądów i łągów) w dolinie Odry, wraz z terenami łąkowymi, charakteryzujący się też dużą różnorodnością siedlisk podmokłych. Łącznie zidentyfikowano tu 10 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 20 gatunków z Załącznika II tej dyrektywy. Obszar jest kluczowy dla zachowania w regionie kumaka nizinnego, traszki grzebieniastej, modraszka nausithos, modraszka telejus, czerwończyka nieparka i kozioroga dębosza, z siedlisk zaś - łąk zmiennowilgotnych i łągów wiązowo-jesionowych. Szczególnie bogata jest roślinność wodna i mokradłowa. Na tym terenie znajduje się m.in. jedno z najlepiej zachowanych stanowisk kotewki orzecha wodnego Trapa natans w dolinie Odry. Cenna jest też flora łąkowa.

ZAGROŻENIA

Do najpoważniejszych zagrożeń dla tego terenu należą: naturalna sukcesja w wyniku zaprzestania użytkowania fitocenzów łąkowych i pastwiskowych, zaorywanie łąk, zręby zupełne i osuszanie podmokłych fragmentów lasów, eksploatacja piasku i żwiru, zanieczyszczenia wód powierzchniowych ściekami komunalnymi, dzikie wysypiska śmieci, niekontrolowana turystyka i wędkarstwo, inwestycje związane ze zmianą koryta Oławy, zamiana gruntów rolnych na działki budowlane. Uwaga: Dolina podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową wymagają utrzymywania ich w należytych stanie technicznym. Prace z zakresu ochrony przeciwpowodziowej dotyczą różnych fragmentów doliny rzecznej. Przy ich wykonywaniu powinna zostać zachowana dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny i nie pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków, których ochrona jest celem utworzenia obszaru Natura 2000.

STATUS OCHRONY

Obszar w większości nie jest chroniony. Obejmuje rezerваты przyrody: Zwierzyniec (7,73 ha; 1958), Kanigóra (5,12 ha; 1958), Grodziska Ryczyńskie (1,83 ha; 1958), Łacha Jelcz (6,9 ha; 1949), użytek ekologiczny: Zimowitowa Łąka (2,17 ha; 1994). Projektuje się utworzenie Parku Krajobrazowego Doliny Środkowej Odry. Proponuje się utworzenie kolejnych 5 rezerwatów, 4 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, 7 użytków ekologicznych.

STRUKTURA WŁASNOŚCI

Lasy - głównie państwowe; grunty rolne - głównie prywatne, część z nich stanowi własność Agencji Nieruchomości Rolnych; łąki w pobliżu Wrocławia (tereny wodonośne) to własność Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodnego i Kanalizacyjnego we Wrocławiu.